

Bevezetés

A mai kor talán legnagyobb horderejű kérdése nem az, hogy mikor talál kihívóra az Egyesült Államok, hiszen Kína az elmúlt évtizedben mindenki számára jól láthatóan felnőtt ehhez a szerephez. Korunk legnagyobb horderejű kérdése talán inkább az, hogy miként alakul a két óriás versengése. Kína az elmúlt húsz esztendőben gazdaságilag páratlan módon megerősödött, számos tekintetben paritásba került az Egyesült Államokkal, katonailag rohamosan fejlődik, és regionálisan terjeszkedik is. Mindezen túl, az eddig kizárólagos szovjet–amerikai, majd később orosz–amerikai stratégiai nukleáris versengésbe is beszállhat a közeljövőben, mivel komoly fejlesztéseket végez ezen a téren is.

A nemzetközi rend szabályai, amelyet a hidegháború vége óta gyakorlatilag az Egyesült Államok szab meg, megváltozni látszanak. Viszont korántsem elkerülhetetlen, hogy az Egyesült Államok fölé kerekedjen Kína. Nukleáris szuperhatalomként az USA még mindig dominál, és bár vezető szerepét, valamint az általa terjesztett „liberális világrend” megkérdőjelezhetetlenségét egyre többen vonják kétségbe, még mindig Amerika rendelkezik a legnagyobb innovációs és „puha” hatalommal. Sokkal több szövetségese van, sőt, a nemzetközi nagyhatalmi játékban komoly háttértudással és tapasztalattal is rendelkezik.

Könyvünk célja az, hogy a két óriás versengésébe engedjen betekintést az olvasónak. Melyek azok a mozgatórugók, amelyek miatt a versengés Kína és az Egyesült Államok között küzdelembe csaphat át? Mi befolyásolhatja egy ilyen verseny kimenetelét? Komplex kérdések – komplex válaszokkal. A versengést, vagyis a két nagyhatalom összetett kapcsolatrendszerét, ezért egymástól valamennyire elválasztható témakörökre bontottuk. Ezekben a szektorokban keressük a nagyhatalmi ütközőpályákat meghatározó szempontrendszereket, és igyekszünk ezekből olyan következtetéseket levonni, amelyek segítséget nyújtanak a magyar külpolitikai mozgástér meghatározásában is.

Fellegi Tamás előszavában a tapasztalat találkozik a rendszerszemlélettel, és összetett, ámde átlátható választ kapunk arra a kérdésre, hogy miért is fontos Budapestnek az amerikai–kínai nagyhatalmi versengés szabályait helyesen értelmezni. A nemzetközi rendszerek mozgásában segít elméleti módon eligazodni Mártonffy Balázs tanulmánya, amely egy realista szemüvegen keresztül vázolja fel a magyar mozgástér meghatározásához elengedhetetlen három dilemma határait.

A témát további három tanulmány járja még körbe: Csizmazia Gábor és Kozma Klementina az amerikai külpolitikai prioritásokra adott magyar válaszokat elemzi, Matura Tamás a kínai politika régióakra és Magyarországra gyakorolt hatásait vizsgálja, míg Baranyi Tamás egyfajta összegzésként Magyarország helyét próbálja meghatározni a megújult nagyhatalmi versengésben, és azonosítani a közeli és távoli igazodási pontokat Budapest számára.

A tanulmánykötet következő nagyobb tematikai egysége az Egyesült Államok jogi, belpolitikai és ideológiai viszonyainak egyes aspektusait s azoknak – kitekintéssel – Magyarországra gyakorolt lehetséges hatásait veszi górcső alá. A jog uralmát és a bíróságok viselkedését, valamint kifejezetten az Egyesült Államok Legfelsőbb

Bíróságának reformját és ennek a rendszerre gyakorolt hatását vezeti végig Stumpf István és Borbély Boglárka tanulmánya. Az Egyesült Államokban honos gondolkodásmódok és ideológiák változását, és ezek magyar vetületeit Magyarics Tamás tárgyalja a Trump-féle konzervativizmus kapcsán, Mándi Tibor pedig az amerikai liberalizmus jelenét és jövőjét vizsgálja.

A zárófejezet tanulmányai napjaink transznacionális kérdései közül részletesen foglalkoznak a világ gazdasági folyamatokkal Örlös László elemzésében, az üzleti világ és az emberi jogok kérdésével Sándor Lénárd írásában, a kibertérben folyó küzdelemmel s az abban megnyilvánuló nagyhatalmi ambíciókkal Krasznay Csaba tanulmányában, míg Gondola Csaba a közösségi média felelősségéről, az amerikai és nemzetközi szabályozásáról, valamint ezeknek a kérdéseknek magyarországi vonatkozásairól értekezik.¹

Magyarics Tamás – Mártonffy Balázs

¹ A szerkesztők szeretnék megköszönni Szakos Juditnak és Doucha Lillának, a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Amerika Kutatóintézet munkatársainak a kötet megvalósításához nyújtott segítségüket és munkájukat.